

ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ ФАХІВЦІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

*Інна БЄЛІКОВА,
Наталія ЛЯХОВА,
Ірина ГОЛОВАНОВА,
Максим ХОРОШ,
Оксана КРАСНОВА*

Полтавський державний медичний університет

За останні десятиліття темпи глобальної інтеграції стали набагато вищими та вражаючими завдяки безпрецедентним досягненням у сферах технологій засобів зв'язку, науці, охороні здоров'я, транспорті та промисловості. До сучасних ознак глобалізації відносять розповсюдження інтернету та засобів масової інформації, застосування мобільного зв'язку, рекламу, обіг

світової валюти та електронних грошей, поширення фаст фудів; робота міжнародних організацій тощо.

Процес глобалізації, як і будь який інший, має свої позитивні та негативні риси. До позитиву глобалізації можемо віднести зміцнення співробітництва між державами, збільшення ринку, економія на масштабах виробництва, підвищення продуктивності праці, як наслідок технічного прогресу, мобілізація великих фінансових ресурсів тощо. До негативних наслідків глобалізації відносять неравномірність розподілу ресурсів, поляризація багатих та бідних, зростання націоналістичних рухів як відповідь на глобалізацію, загострення глобальних проблем, погіршення глобального здоров'я.

Метою даного дослідження є з'ясування ролі знань щодо глобального здоров'я для майбутніх фахівців громадського здоров'я.

Під глобальним здоров'ям розуміємо область вивчення, дослідження і практики, яка ставить пріоритетом поліпшення здоров'я і досягнення справедливості у відношенні здоров'я для всіх людей у всьому світі. Глобальне здоров'я займається питаннями поліпшення здоров'я населення в світі, скорочення нерівності та захисту від глобальних загроз, які ігнорують національні кордони, а також направлене на різні аспекти, що визначають здоров'я населення в міжнародному контексті і стосується таких областей вивчення як: медицина, суспільна охорона здоров'я, епідеміологія, демографія, економіка, соціальні науки, етика і права людини, і ін.

ВООЗ відносить до списку проблем глобального здоров'я боротьбу із кліматичними загрозами, які впливають на здоров'я, справедливість доступу до медичних послуг і ліків, зупинення поширення інфекційних хвороб, готовність до епідемій; Захист населення від небезпечних для здоров'я продуктів і виробів, інвестування в людей, які піклуються про здоров'я населення, контроль за безпекою підлітків, довіра та боротьба з поширенням дезінформації в питаннях здоров'я, боротьба з антибіотикорезистентністю та ін.

До глобальних проблем охорони здоров'я у III тисячолітті слід віднести економічні проблеми, екологічні загрози, кадрові проблеми та трудова міграція, проблема доступності до медичних послуг, проблеми якості медичної допомоги.

Висока вартість послуг охорони здоров'я, неможливість прогнозування часу виникнення потреби в них та їх відстрочки, необхідність оплати в момент отримання послуги, що може призвести до відмови від послуги, становить загрозу зuboжіння населення, зумовлює необхідність фінансового захисту та розподілу ризиків.

Наслідки інтенсивного використання екологічних систем, а саме: значне забруднення довкілля, деградація, прояви зміни клімату, негативно впливають на здоров'я, що, у свою чергу, призводить до зростання екологічно залежної патології, значних медичних та соціально-економічних збитків для суспільства.

Проявами глобалізації в медицині є формування світового ринку медичних послуг, ринку товарів медичного призначення, ринку фармакологічних препаратів, Загальне бачення організації охорони здоров'я в країнах (рамкова система), взаємовідносини щодо впровадження доказової медицини.

Кокранівське співробітництво є проявом глобалізації у впровадження принципів доказової медицини. Дана організація вивчає ефективність медичних засобів та методик шляхом проведення рандомізованих контрольованих досліджень. Результати досліджень у вигляді систематичних оглядів, метааналізів публікуються в базі даних, яка носить назву Кокранівська бібліотека. Дана організація нараховує понад 28000 вчених-добровольців зі 100 країн світу.

Загальновідомо, що до надзвичайних глобальних явищ, які перетинають національні кордони відносять потепління та зміна клімату. Вирішення таких проблем потребують узгоджених дій на всіх рівнях і глобальної співпраці. З метою вирішення проблем глобального потепління та його негативних наслідків прийняли

Паризьку угоду про зміну клімату, спрямовану на покращення якості навколишнього середовища, яку підписали 144 із 197 країн.

Зміни в соціально-економічній інфраструктурі та зростання попиту на здоров'я людини безпосередньо пов'язані з витратами на охорону здоров'я. Подібним чином дев'ять із десяти людей дихають брудним повітрям, а забруднення повітря було найвищим ризиком для навколишнього середовища у 2019 році (WHO, 2019a; Usman et al. 2021a).

У 2008 Генеральний директор Всесвітньої організації охорони здоров'я Маргарет Чан виступила з промовою «Глобалізація та охорона здоров'я». Головними питаннями на порядку денному були загрози навколишньому середовищу, а також справедливий перерозподіл економічних переваг глобалізації. Пандемія коронавірусу 2020 року показала світовій спільноті ще одну загрозу глобалізації міжнародній безпеці – швидке поширення вірусів та інфекцій. Міжнародна торгівля та туризм сприяють економічному розвитку та порозумінню між країнами, але також спричиняють глобалізацію ризиків для здоров'я.

Підготовка фахівців в сфері громадського здоров'я передбачає надання знань задля формування їх спроможності діяти в умовах складних проблем у сфері громадського здоров'я. Зміни в глобальному здоров'ї є тією самою проблемою, яку належить вирішувати майбутнім фахівцям.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» здобувач вищої освіти має право обирати дисципліни обсягом не менше 25% кредитів ЄКТС від загального обсягу освітньої програми. Вибіркові дисципліни надають можливість отримання додаткових знань, потреба в яких, обумовлено характером майбутньої діяльності.

На підставі існуючого досвіду та проаналізованих освітніх програм, нами запропоновано включити до списку вибірових компонент дисципліну «Глобальне здоров'я».

При виборі даної дисципліни здобувач освіти може отримати додаткові знання, усвідомити глобальні проблеми та їх вплив на можливість збереження здоров'я населення, сформувати уявлення

про особливості функціонування системи громадського здоров'я в умовах глобальних проблем, отримати розуміння взаємопов'язаності різних політичних, соціально-економічних, екологічних процесів, що відбуваються в країні та в світовому рівні.

Література

1. Горошко В.І. Розвиток охорони здоров'я в контексті глобалізації / В.І. Горошко, Г.М. Траверсе // Трансформаційні процеси в підготовці сучасного медичного та фармацевтичного працівника : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. internet-конф. з міжнар. участю, м. Рівне, 17 бер. 2021 р. – Рівне : РМА, 2021. – С. 28-32.
2. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року: Резолюція Генеральна Асамблея ООН, 25 вересня 2015 р.
3. Global Health Workforce Alliance – Working Group No. 1 (2014, September 28). Economic, demographic, and epidemiological transitions and the future of health labour markets. Retrieved from: http://www.who.int/workforcealliance/media/news/2014/WG1_SynthesisSept282014.pdf?ua=1
4. Bo Yang, Muhammad Usman, Atif jahanger Do industrialization, economic growth and globalization processes influence the ecological footprint and healthcare expenditures? Fresh insights based on the STIRPAT model for countries with the highest healthcare expenditures. Sustainable Production and Consumption. Volume 28, October 2021, 893-910. doi.org/10.1016/j.spc.2021.07.020
5. Cheng J. In China, Anger Simmers Over Coronavirus Doctor's Death [Електронний ресурс] / Jonathan Cheng // The Wall Street Journal. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wsj.com/articles/in-china-anger-simmers-over-coronavirusdoctors-death-11581061065>.